

SMĒKĒT, AIZLIEGTS!
КУРИТЬ ЗАПРЕЩЕНО!

ANAMNĒZE

- Latvijā un Austrijā sertificēts sirds ķirurgs.
- Ārsts, kurš par sevi saka: «Neesmu profesionāls runātājs. Es labāk daru.» Latvijas sirds ķirurģijā ieviesis vairākas jaunas operēšanas metodes.
- P. Stradiņa Klīniskās universitātes slimnīcas Kardioloģijas centra legūto sirdsķaišu nodaļā strādā no 1998. gada.
- Kopš ceturtnās klases trenējās biatlonā un joprojām aktīvi slēpo.
- Sajūsmina atkārtība. Ka cilvēks neslēpj savas patiesās domas un spēj tās pateikt acīs. «Tobrid ir nepatīkami, toties problēma arī tiek sākota risināt.»
- Kaitina melošana. «Meliem īsas kājas!»
- Tuvākā mūzika: *Musiqq*, *Dons*, *Robbie Williams*.
- Nesmēķē un nekad to nav darījis.
- Augstu vērtē bērnu un vecāku attiecības. Mamma – grāmatvede, tēvs – inženieris, māsa – arhitekte. Ir divi bērni.
- Dzimis 1972. gada 23. aprīlī. Versis. Iejūdzas, velk un vairs nelaižas vaļā.

Sirds ķirurgs EDGARS FREILĪBS

Sirds ķirurgam EDGARAM FREILIBAM šī ir pirmā intervija presē. Un iemesls – vērā ņemams: gada nogalē Stradiņa slimnīcā viņš kopā ar kolēģiem veica sarežģītu sirds operāciju, kuras plānošanā pirmo reizi tika izmantots 3D drukas sirds modelis. Pacients tagad ir mājās un jūtas labi.

♥ Anija Pelūde

Dakter, tā 3D sirds izskatās gluži kā akmeņogļu izdedzis! Nekā skaista.

– Man vajadzēja, lai modelis autentiski atbilst pacienta sirdij, bet krāsai šoreiz nebija nozīmes, izraudzījāties melnu. Nebija arī svarīgi, vai pacients ir vīrietis vai sieviete, dzīvo Rīgā vai laukos, strādā vai nestrādā, – galvenais kritērijs, vai viņš šo operāciju spēs izturēt un vai viņam tā ir vajadzīga.

Konkrētajam pacientam, vīrietim, ir piedesmit deviņi gadi, un mūsu rokās viņš nonāca pēc pārciesta infarkta, atveda ar *ātrajiem*. Muskuļi, kas savieno abas sirds pusēs, – sirds starpsienā – bija izveidojies pļšums, caurums, kuru vajadzēja slēgt. Šādas operācijas notiek reti, tās ir tehniski sarežģītas un ar augstu mirstības risku. Patiesībā ar vislielāko mirstību no visām sirds operācijām pieaugušajiem. Rezultāti ir atkarīgi, kurā laikā operē, kā izplāno, kādā stāvoklī ir pacients... Tas ir tāds liels *challenge*, izaicinājums, ķirurgam, jo neviens ārstē negrib, lai viņa pacients paliek uz operāciju galdā. Bet – ja šādu cilvēku neoperē, mirstība ir simtprocentīga.

– Klausos jūsos un domāju, cik dažāda ir Latvijas medicīna – lejas un virsotnes! Citur naudas trūkst, bet te – kosmos.

– Vispār sirds ķirurģijā mēs, mani kolēģi un es, cenšamies maksimāli tiekties uz virsotnēm. Galu galā tāpēc, ka kādā citā medicīnas jomā vai veselības aprūpes sistēmā kaut kas nav kārtībā, mums taču nav jāpalieliek zemākajā līmenī! Vismaz es tā domāju.

– Kam tāds sirds modelis trīs dimensijās vajadzīgs?

– Datortomogrāfija, magnētiskā rezonanse, sirds ultraskaņa jeb ehokardiogrāfija – visi šie izmeklējumi rāda bildi uz ekrāna – vienā plaknē. Lai gan ir arī tā sauktās trīs dimensiju bildes, kad iespējams attēlu grozīt dažādās plaknēs un var relatīvi dabūzīt telpiskumu, tas viss tik un tā paliek uz ekrāna, un nav iespējams aptaustīt. Toties, izdrukājot ar 3D printeri, tas jau ir reāls objekts, kuru vari paņemt rokās. Autentisko

sirds modeli atver vaļā, izpēti no iekšpusēs, kur atrodas pacienta problēma, ar ko operācijas laikā būs jātiek galā, kā ērtāk tai tikt klāt, pa kuru ceļu... Protams, ka bez 3D sirds ķirurģija pastāvēja arī iepriekš un var pastāvēt, taču šī tehnoloģija dod iespēju vieglāk plānot operāciju un iepriekš zināt, kas tevi sagaida. Ķirurgam drošāk! Kā mans kolēģis teica, 3D nebūs ikdienas rutīna, bet tas ir ļoti labs palīglīdzeklis ķirurgam, ja sirds defekta atrašanās vieta ir neparasta un ķirurģiski ļoti neparocīga.

– Bet kā var izdrukāt sirdi telpisku?!

– Kad sirdi izmeklē ar datortomogrāfiju, orgāns tiek caurskatīts, vizuāli to sašķēršējot un nofotografējot vairākās plaknēs pa daudzām smalkām loksniem. 3D printeris saņem šo informāciju no datora un tad tās loksnes lēnām printē ārā – audzē citu uz

Bīstami ir sirdi aiztikt.

Sirdij jāprot pieskarties.

citas un šādā veidā pa slāņiem diennakts laikā uzbūvē sirdi. Katra slāniņa biezums ir 32 milimetra tūkstošdaļa. Šajā gadījumā sirds makets tika uzbūvēts no silikona.

Bet tas nav viss – lasīju, ka arī 3D printeri izdrukāta funkcionējoša sirds ir tikai laika jautājums! Rīgas Stradiņa universitātes pētnieks mikrobiologs Ingus Skadiņš, kas specializējies materiālzinātnē, ir pārliecināts, ka, savienojot datora veidotu dizainu ar konkrēta cilvēka datiem, 3D printeri būs spējīgi sintezēt maksliģas šūnas, audus, asinsvadus, orgānu daļas un pat veselus orgānus. Pacientam, kas cietis nelaimes gadījumā, mēģenē varēs sintezēt roku vai arī 3D printeri izdrukāt īstu sirdi.

– Jūs tas aizrauj?

– Mani vairāk interesē nevis tas, kas tiek plānots sirds ķirurģijā pēc divdesmit gadiem, bet lietas, kas jau darbojas. Tāpēc cenšos aizbraukt uz klīnikām, kuras ir

modemākās un spēcīgākās Eiropā un pasaulē, iemācīties jaunus knifus, ko viņi ieviešusi praksē. Tieši praksē, nevis uz papīra vai sapņos. Jo man šķiet, ka gudri ir paņemt jau esošas, labi funkcionējošas lietas. Ja dzirdu sakām: «O, šis ķirurgs Vācijā vai Beļģijā uzdrošinājies to izdarīt tādā veidā, un tas darbojas! Turklāt cilvēkam ir reāls labums – mazāka trauma...», tad es gribu to redzēt, apgūt, ieviest praksē un dot saviem pacientiem.

Kardioloģija un sirds ķirurģija vispār ir medicīnas nozares, kuras atstātās ļoti strauji. Burtiski notiek tā – kas bija moderns pirms desmit gadiem, šodien skaitās jau novecojis. Kad deviņdesmit astotajā atnācu uz *Stradiņiem*, sirds sūtēšanas operācija nebija vienkārša. Sākumā pat nedroša. Jaunu asinsvadu izveidei izmantoja kāju vēnas, pēc tam sāka izmantot iekšējās krūškurvja artērijas, rokas artērijas, un tajā laikā sirds vārstuļus tikai protezēja. Tā bija vienkāršāka ķirurģija, ja skatās ar šodienas mērķu. Toties tagad sirds ķirurģijai piemīt tendence kļūt tehniski arvien sarežģītāka *priekš* ķirurga, grūtāk izdarāma, bet pacientam – vieglāka, saudzīgāka. Piemēram, mūsdienās cenšas saglabāt un atjaunot paša cilvēka vārstuļus, nevis to vietā sūt protezēs, kas organismam ir liels svešķermenis.

– Vārstuli salāpa?

– Var salāpīt, var atjaunot. Eiropā to dara, un es arī tagad cenšos to darīt – vārstuli rekonstruēt. Turklāt šo operāciju veikt nevis ar pilnu krūškurvja atvēršanu, kad tiek pārzāģēts krūšu kauls visā garumā un krūškurvis atvērts vaļā kā grāmata, lai piekļūtu sirdij, un pēc operācijas kaulu sauj ar nerūsējoša metāla stiepli, bet – operēt ar maziem griezieniem caur ribstarpu, lietojot videendooskopiju. Tātad, izmantojot televizora ekrānu, krūškurvī ievada speciālas kameras. Agrāk šādi operēja žultspūsli, bet tagad arī sirdi.

Jūs prasījāt, kas mani aizrauj... Lūk, tas! Un esmu priecīgs, ka pacients atnāk pie manis pēc trim mēnešiem uz konsultāciju un salabotais vārstulis darbojas, rēta ir maza, pat neredzama, un, piemēram, sieviete var uzvilkt kleitu ar dekoltē un doties uz balli.

Kaut gan taisnības labad jāteic, ka arī operācija ar atvērtu krūškurvi nav traģēdija – kauls gandrīz par visiem simts procentiem saaug divu mēnešu laikā un saaug labi. Rēta gan paliek, jā. Toties cilvēks ir dzīvs un vesels, un tas ir pats svarīgākais.

– Kas vēl Latvijā šādi lāpa vārstuļus, nererot vaļā visu krūškurvi, bet izdarot to pa mazu caurumiņu starp ribām?

– Pašreiz mazu kurs. Bet mans mērķis ir paraut citus ķirurgus līdzī.

2 mīlas
fotogrāfijas

– Tātad jūs bijāt pirmais, kurš to uzsāka?

– Negribētu lieļties, bet aortālo vārstuļu nomaiņu ar šādu starpribu griezienu veicu pirmais. Arī mitrālo, trīspusidālo vārstuļu rekonstrukcijas ar pieju caur ribstarpu, videoendoskopiski. Zināšanu bāzi ieguvu, strādājot pusotru gadu Austrijā.

– Reizēm šķiet, ka cilvēki nemaz nenovērtē mūsdienu medicīnas iespējas. Uz tver visu par pašaprotamu.

– Nevar likt pacientam kaut ko novērtēt. Vienīgi... ir būtiski, lai cilvēki vispār zinātu, ka eksistē šāda ārstēšanas metode, kas viņus var glābt. Varbūt reizēm ir tā, ka pietrūkst informācijas par tik šauriem specifiskiem medicīnas jautājumiem. Pat ģimenes ārstiem, kam ir visciešākā saikne ar pacientiem. Kaut kur laukos vai citā pilsētā – vienalga kur – šāds pacients jūtas slikti, izsauc ātros, viņš nokļūst rajona slimnīcā, bet netiek nosūtīts pie mums uz Stradiņiem vai arī mēs netiekam par viņu informēti, jo domā, ka nav iespējams viņu ārstēt. Tas ir bēdīgi.

– Teicāt, ka strādājat Austrijā... Jūs tā vienkārši ņēma preti?!

– Tā bija Zalcburgas zemes klinika – universitātes slimnīca. Bija izsludināts konkurss uz šo vietu, un es pieteicos. Stradiņos man tika piešķirts bezalgas atvaļinājums, saglabājot esošo darbvietu, un šis laiks bija precīzi pusotrs gads. Nebraucu uz Austriju vizītēt, skatīties, kā kolēģi strādā, – biju reāli ārsts no pirmās darba dienas. Gan pats operēju, gan asistēju. Man netika dotas nekādas atlaides. Bija streišņš, jā, bet tas pazuda trešajā dienā. Kāds kolēģis labi pateica: «Mierīgāk, neuztraucies. Tev nekas šodien nav jāatrisina. Mēs visu atrisināsim.» Viņi strādā tiešām mierīgāk. Tur visus dara ļoti tēmēti, nav haosa. Viss salikts pa laikiem, adekvāti saplānots.

– Ja viss bija tik veiksmīgi, kas lika atgriezties?

– Te ir manas mājas. Radinieki, vecāki.

– Tik vienkārši?

– Man arī pašā sākumā nebija mērķa pamest Latviju pavisam. Protams, tagad reizēm uzņāk pārdomas, vai atgriešanās bija pareizs lēmums. (Smejas.) Ne vienmēr tur, kur mūsu nav, ir zelta kalni, un nav arī pie mums tik slikti, lai visi skrietu prom uz Eiropu vai Ameriku, bet... Man ir draugs, kurš šobrīd strādā un dzīvo Norvēģijā, nējauši iepazīnāties Austrijā... Cits draugs mīt Vācijā – vācietis, apprecējis ar latvieti. Un mani ļoti interesē, kā viss notiek tur – medicīna, sadzīve, arī domāšana cilvēkiem ir citādāka. Reizēm, paliekot šeit ilgi un ieciklējoties savā lietā, vienā problēmā, rodas sajūta, ka es skatos uz zemi un neredzu, kas atrodas tālāk aiz apvāršņa. Esot ikdienas rutīnā, tu tajā iestrēgsti un sakoncentrējies uz lietām, kas bieži vien ir sīkumi. Tas viss atņem plašumu. Elpu – es pat teiktu tā. Aizspiež ciet krūtīs. Tāpēc ir feini parunāties, satikties ar viņiem – saviem draugiem ārzeros. Un arī Austrija – tas bija vienkārši skats tātumā n plašumā.

– No kurienes esat?

– No Talsiem. Bet mani vecāki vēlāk pārcēlās uz Kuldīgu, un Talsos šogad esmu bijis tikai vienu reizi, diemžēl. Taču Talsi man ir mīļi, tur es tomēr uzaugu, skolā gāju. Iebraucot Talsos, pārņem patīkama sajūta. Un, ja pacients ir talsinieks, viņš šķiet kā savējais. (Smejas.)

– Bet kā vienam Talsu puikam var iēsāties prātā kļūt par sirds ķirurgu?!

– Jāsaka paldies manam tēvam – viņš vienmēr ir gribējis, lai es būtu ārsts. Un ir manī ieguldījis daudz enerģijas, lai es par to kļūtu. Arī mamma. Man ir ļoti labi vecāki.

– Tātad jums tas tagad jāatdara saviem bērniem.

– Esmu šķīries. Man ir divi bērni, astoņi ar desmit gadi. Ļoti feini bērni, dzīvo kopā ar mammu. Bet pie manis viņi ir savos skolas brīvlaikos. Tad savu laiku pilnībā veltu viņiem, nodrošinot gan fiziskas aktivitātes, gan pamācot dzīvē noderīgas lietas.

– Bet jūs taču pa dienu operējat?!

– Es tad parasti ņemu atvaļinājumu. Ja pietrūkst atvaļinājuma dienu, palīdz mani vecāki. Viņi no Kuldīgas brauc uz Rīgu un pieskata bērnus vai arī bērni kādas dienas ir kopā ar maniem vecākiem Kuldīgā. Bet tad cenšos maksimāli, tikko beidzu darbu, bērnus satīk. Ar distanču slēpēm esam maz kopā pabraukuši, toties paskrienam, ar riteņiem pabraucam. Pavingrojam ar dēlu.

– Atgriežoties pie tēmas – darbs... Pirmo sirdi, ko pats operējat, atceraties?

– Ateros, jā. 2001. gads, tā bija sirds asinsvada šuntēšana, un asistēja nodaļas vadītājs Uldis Strazdiņš. Protams, biju nervozs, gribējās, lai viss izdodas, bet – bija labi. Viņa klātbūtne es jutos droši. Dakteris Strazdiņš man daudz ir mācījis, atbalstījis, un paldies viņam par to. Tāpat profesors Romans Lācis, mans šefs, kolosāls ārsts un skolotājs, ļāva veidoties man kā ķirurgam.

– Rokas vairs netric?

– Godīgi sakot, visiem ķirurgiem – vienalga, vai viņi to atzīt vai ne – ir brīži, kad rokas trīc, lai cik liela pieredze būtu. Jo situācija jāatrisina dažās sekundēs, citādi pacients mirst.

– Un pie tā nevar pierast.

– Katrs ķirurgs pārdzīvo pacienta nāvi. Un vēl radiniekiem jāizstāsta, ka tas noticis... Ateros, reizēm viņi pat mani sāka mierināt, kad biju pavisam jauns ārsts.

Es personīgi nevienu nepierunāju uz operāciju. Jo cilvēkam pašam jābūt gatavam uz šādu ārstēšanu. Man šķiet, ka ir ļoti svarīgi, lai cilvēks būtu ieinteresēts izejoties, līdzdarbotos. Esmu ievērojis, ka tiem, kas operācijai emocionāli nav gatavi, kas vairāk ir čīkstētāji, atlabšana notiek grūtāk. Bet ir tādi, kas garā ir tik spēcīgi, ka pēc operācijas prieks skafīties, kā viņi ceļas, iet, un viņiem viss ir kārtībā.

Pēc sirds operācijām ļoti būtisks ir tieši tālākais – lai pacients saprot, ko drīkst, ko nedrīkst darīt. Ir cilvēki, kuriem viss vienāga! «Kādas zāles tagad lietojat?» – «To, ko sieva dod.» – «Jums vajadzētu sirdi operēt...» – «Operējiet.» Viņu vispār nekas neinteresē – ne kāpēc operēs, ne kad operēs un kā... Tas mani baigi izbrīna, cik viegli var pieiet dzīvei. Kaut es tā varētu...

– **Teikšu tā – labāk neslimot.**

– Agri vai vēl mēs visi slimosim. Mūžīgi tā nebūs, kas esam veseli, jauni un skaisti. (*Smejas.*) Un pats jau arī neesmu ne maz tik jauns, šogad paliks četrdesmit pieci.

– **Un?**

– Cenšos dzīvot kārtīgi. Pasportot – labai pašsajūtai. Patīk paskriet, ziemā slēpot, ar riteni braukt. Pusmaratonu pēdējoreiz noskrēju pirms četriem gadiem. Tagad skrienu savam priekam – kad man gribas un cik daudz gribas. Uz treknu neskatos. Ēdu to, kas man garšo. Bet vispār es domāju, ka pamatos veselību un to, cik ilgi mēs katrs dzīvosim, nosaka gēni. Protams, ka tu ar savām darbībām vari pasteidzināt kādas slimības rašanos vai arī attālināt, un tomēr – kādus gēnus vecāki mums iedevuši, tas arī būs ierakstīts mūsu likteņgrāmatā.

– **Esat slēpojis naktī, kad zvaigznes spīd?**

– Nē. Esmu slēpojis tumsā ar pieres lampu. Es parasti braucu pa sagatavotu trasi, un, ja ir tikai pilnmēness vai zvaigznes, kādā straujākā nobraucienā var arī gāzties, jo tumsā neizjūt reljefu.

Ceru, ka būs ziema un sniegs un es varēšu paslēpot pa dabisko sniegu. Tas mani ļoti priecētu.

– **Kur ir jūsu trases?**

– Ja ir uzsnidzis, braucu uz Ogrī, uz Zilajiem kalniem – ļoti feina trase.

– **Šo trasi plānois izgaismot – to es kā ogrenīete saku.**

– Būs arī gaisma? Forši! Ogre ir tuvākā vieta. Uzvaras parks ir tad, ja nav laika aizbraukt uz Ogrī. Vēl ir Siguldā, Laurenčos, mākslīgā sniega trase. Ļoti skaista trase ir Madonā, Smecersilā. Priekuļos, kur ir biatlona bāze. Alūksnē – tālu, bet skaista trase. Otepē, Igaunijā, ir ļoti laba distanču

slēpošanas trase, kur notikuši arī pasaules kausa posmi. Igaunijā vispār infrastruktūra, trases ir perfekti sataisītas un, starp citu, par Eiropas līdzekļiem. Visu cieņu viņiem.

Mums Talsos ziemā bija divas fizikultūras stundas kopā – slēpes kājās un aizie! Skolotājs pa priekšu – pa Talsu pakalniem! No ceturtdas klasēs trenējos biatlonā, arī vieglatlētikā. Treneris Ūšiņš. Pie viņa bija forši, braucām sacensībās. Visu laiku kaut ko esmu darījis, un tas prasās. Arī emocionāli. Domā savas domas – ja kaut kas nav skaids, pēc tam viss kļūst skaids.

Noteikti jābūt hobijiem, kaut vai sportam vai kam citam, kas atslago galvu. Jo, ja darbs ir vienīgais, kas cilvēkam ir, ja viņš sāk nākt uz darbu ne savā laikā, arī brīvdienās un atvaļinājumā, tas jau ir brīdinājuma signāls, ka kaut kas dzīvē jāmaina. Es uzskatu tā: aizejot atvaļinājumā, otrā dienā darbs ir jāaizmirst, par to vispār nevajag domāt. Un darbā jāatgriežas ar jaunām

lemuku omītes istabā, kur bija visdrošāk.

Aiz viņas gultas aizslēpos.

vēlmēm, uzrāvienu atkal strādāt un būt atvērtam, bet jau nogurušam. Ja darbs ir hobijs, tas nav labi.

– **Lai būtu labs ķirurgs, jābūt arī labam cilvēkam?**

– Jābūt godīgam pret pacientu un sevi. Vajag to situāciju apgriezt otrādi – pajautāt sev pašam: ja es būtu patients, vai es gribētu, lai ārsts man to dara? Otra lieta, jābūt godīgam arī pret sevi. Jābūt apziņai, vai man šī lieta padodas vai ne. Ir cilvēki, kas ir lieliski piloti, labi skolotāji, labi ārsti, labi policisti, un ir tādi, kas nav. Tas tomēr jāsaprot laikus, un tādā gadījumā iznāk labs ārsts. Bet vai ārstam jābūt labam cilvēkam?... Kas ir labs cilvēks, jāautā.

– **Un tomēr, ir tāds skaists – ja vēlies dzēt cilvēku sirdis, skaties uz tiem ar sirdi! Kāda jūsu acis ir sirds?**

– Sirds ir skaista. Skaista un spēcīga. Iespaidīga. Kādreiz profesors Romans Lācis savās lekcijās teica, ka agrāk cilvēki uzskatīja: tas, kurš pieskaršies sirdij, tiks noniecināts. Sirds ir orgāns, kuru salīdzinoši vēlu sāka operēt. Bīstami ir sirdi aiztikt. Nepareizi aiztiekot sirdi, var sākties liela

asiņošana, sirds var apstāties... Sirdij jāprot pieskarties.

– **Sirds ir kā klīriņa dāma?**

– Diezgan klīriņa. Pirms daudziem gadiem Beļģijā apguvu speciālu operāciju veidu, kad, sirdij strādājot, veido jaunus asinsvadus. Proti, neapurot tās darbību un nepieslēdzot pacientu pie sirds un plaušu ventilācijas mašīnas, kas viņam ir labāk. Tad arī profesors *Paul Sergeant* parādīja, kā, ar roku pareizajā vietā pieskaroties, var saudzīgi izcelt arī pūkstošu sirdi – sirds pozīcija izteikti izmainīta, un nekas slikts nenotiek – asinsspiediens labs, sirds darbojas. Pēc tam tā arī darīju, un tik tiešām šis paņēmieni darbojas. Bet tas jāprot. Ja pienāk kāds, kas to neprot, sāksies sirds kambaru fibrilācija – saraušāns 300 reižu minūtē – un pilnībā apstāsies asinsrite. Protams, sirds darbību var atkal atjaunot, ja to dara ātri, bet tik un tā sirds ir orgāns, pret kuru jāzūrtas ar pietāti.

– **Sirds pukst ķirurga rokās... Tāda Dieva sajūta.**

– Nē, ārsts nav Dievs. Dievs ir Dievs, un ārsts ir ārsts. Ķirurgs ir ķirurgs.

– **Uz baznīcu ejat?**

– Varbūt biežāk vajag. (*Smejas.*) Nezinu. Bet kristīts, iesvētīts esmu. Katolis.

Kamēr vasaras brīvdienās dzīvoju pie vecmāmiņas, mammas mammas, Latgalē un biju maziņš, mani nokristīja.

– **Pa kluso?!**

– To, vai vecāki bija par šo faktu informēti, nezinu. Bet, kad iesvētījies, tas jau bija mans apzināts lēmums. Pirms kāzām to izdarīju.

– **Pasaulīgai kārtībai?**

– Nē, sirdij. Baznīcā ir kas majestātisks, nopietns. Ieejot baznīcā, jānoliec galva.

– **Hm, vai blēņas kādreiz esat darījis?**

– Biju diezgan kārtīgs skolas laikā, labi mācījies – matemātikas un fizikas novirziena klasē. Blēņas... kaut ko jau darīju, bet neko grandiozu. Latgalē, ui, tur mūs samācīja mašīnas ar akmeņiem nomētāt. Savācāmiens bariņā, man bija kādi septiņi astoņi gadi. Tikko uzliets asfalts un pa malām palikušas šķembas, diezgan lieli ķirbuļi... Brauc mašīna garām, un tad mēs no krūmiem nomētājam. Reiz patrāpījās pienvedējs, un tas apstājās. Samukām kur nu kurais pa stūriem, es – omītes istabā, kur bija visdrošāk, aiz viņas gultas aizslēpos. Pagalmā bija ienākuši divi veči iekšā un teikuši: «Kur palika tie huligāni?» Omīte viņus nebija laidusi mājā, padzinusi. Bet tad arī mācība bija roka – mēs vairs nemētājāmiem ar akmeņiem.

Omīte jau sen mirusi. Es viņai biju mīļais mazdēliņš, mani vienmēr aizstāvēja. ♥